

15.mai 2003

REGIONAALHALDUSE ÜMBERKORRALDAMINE: A-MUDEL

A-mudeliks nimetame seda ümberkorralduse võimalust ainult lühiduse mõttes; sisuliselt olemuselt on A-mudel korrastav mudel ehk tasakaalustatud regionaalhalduse mudel.

A-mudeli üldpõhimõtted on:

- uusi struktuure ega tasandeid juurde ei looda; praegune, ametkondlikult ja kooskõlastamatult kujunenud regionaalhalduse korraldus korrastatakse;
- ümberkorraldused põhinevad ühtsetel, Riigikogu poolt heakskiidetud kontseptsiooni põhimõtetel;
- muudatused teostatakse olemasolevate ressursside arvel (ametnike arvu ei suurendata, rahalisi ressursse juurde ei anta);
- regionaalhaldust teostatakse kahel tasandil – regioonides (neid 4-5 ?) ja maakondades (15);
- maakonna tasandi regionaalhaldus jaguneb riiklikuks regionaalhalduseks (maavanem ja tema valitsemisala + eraldiseisvad kohahaldusüksused) ja omavalitsuslikuks regionaalhalduseks (maakondlik omavalitsusliit);
- kavandatavad muudatused on omavahel lahutamatult seotud, mistõttu neid tuleb vaadelda koostoimes ja rakendada koordineeritult;
- mõningatel juhtudel (näiteks funktsioonide ja ressursside üleandmine maavalitsustelt MOVL-le) määratakse uuenduse rakendamiseks üleminekuperiood (1-2 eelarveaastat).

A-mudeli rakendamine tähendab järgmisi muudatusi:

1. Maavanem kui riigi esindaja maakonnas vabastatakse omavalitsuslikest funktsioonidest.

Maavanema pädevusse jäävad eelkõige: *

- maakonna tervikliku ja tasakaalustatud arengu tagamine koostöös MOVL-ga arenguprioriteetide määratlemise kaudu;
- järelevalve teostamine kohalike omavalitsuste üle;
- kontroll riigivara valdamise, kasutamise ja käsutamise üle maakonnas;

- maakonnas paiknevate kohahaldusorganite tegevuse koordineerimine ja korraldamine (eelkõige majanduslik-teenindav osa; sisulist tegevust suunavad ministriumid-ametid).

2. Maakondlikule omavalitsusliidule antakse üle olemuselt omavalitsuslikud, kuid toimeulatusest maakondliku haardega funktsioonid.

Küsimus juristidele: kas sobivad praegused MOVL-d või tuleb teha uued avalik-õiguslikud liidud?

MOVL-i põhifunktsioonideks on: *

- maakonna arengukava ja planeeringute koostamine;
- ühis- ja õpilastranspordi korraldamine;
- hariduse, kultuuri, spordi, noorsootöö jmt valdkonna ühisürituste korraldamine;
- kesk- ja kutsehariduse, täiend- ja jätkukoolituse ning nõustamise korraldamine;
- maakonnatasandi tervishoiu korraldamine.
- suuremahuliste tehniliste ehitusprojektide kooskõlastamine ja tegevuslubade andmine?

3. Maakonnaüleste funktsioonide ja tegevuste korraldamiseks moodustatakse võimalikult ühtsed toimealad (regioonid? ringkonnad? läänid? vms).

Mitut maakonda hõlmavana, kuid territoriaalselt erinevate tegevuspiirkondadena juba on korraldatud näiteks:

- kohturingkonnad; maa- ja linnakohtute registriosakondade tööpiirkonnad; äriregistripiirkonnad;
- piirkondlikud tolliinspektuurid;
- piirivalvepiirkonnad, päästeameti juhtimiskeskused, politseprefektuurid;
- riigikaitse osakonnad;
- piirkondlikud taimetoodangu inspeksioonid ja tõuaretusinspeksioonid;
- veterinaar- ja toidulabori osakonnad;
- Riigimetsa Majandamise Keskuse regioonid ning Metsakaitse- ja Metsauenduskeskuse piirkondlikud osakonnad;
- jne. jne. jne.

4. Valdav osa praegustest autonoomsetest kohahaldusüksustest koondatakse kas maavanema haldusalasse või otse maavalitsuse koosseisu.

Nendeks on näiteks:

- maaparandusbürood;
- keskkonnateenistused;
- tööhõivetalitused;
- KMA osakonnad;
- maa-arhiivid;
- turismi-infokeskused;
- jne. jne. jne.

5. Nii riiklike kui ka omavalitsuslike avalike teenuste kodanikele kättesaadavaks tegemiseks luuakse teenindusbürood või T-punktid.

T-punktide poolt pakutavateks levinumateks teenusteks on:

- perekonnatoimingud, sh elukoha registreerimine ja isikuttõendavad dokumendid;
- registritega asjaajamine (päringud, tõendid, andmete aktualiseerimine jmt);
- tööturualased teenused;
- pensioni-, sotsiaalhoolekande jmt. teenused;
- jne. jne. jne.

6. A-mudeli rakendamise tulemusena kujuneva regionaalhalduse põhilülideks on:

- maavanem ja tema valitsemisalasse kuuluvad kohahaldusüksused maakondades;

Mõned kohahaldusüksused, näiteks piirivalve, politsei, maksuamet, toll võivad jääda ka eraldi toimima.

- maakonna kohaliku omavalitsuse üksuste liidud kõigis maakondades;
- ministriumitele-ametitele alluvad kohahaldusüksused regioonides (ringkond? lään? vms)

Märkused:

* - loetelu ei ole ammendav ega lõplik, vaid sisaldab üksnes kõige iseloomulikumaid funktsioone.

Siseministeerium

Kohaliku omavalitsuse osakond